

O Uredbi o dedovanju

Uredba vsebuje določbe o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju ali, odvisno od primera, sprejemljivosti, izvršljivosti in izvrševanju odločb, javnih listin in sodnih poravnav ter o uvedbi evropskega potrdila o dedovanju. Namen uredbe je olajšati pravilno delovanje notranjega z odpravo ovir za prosto gibanje oseb, ki se danes srečujejo s težavami pri uveljavljanju svojih pravic pri dedovanju s čezmejnimi posledicami.

Z namenom enotne uporabe Uredbe je bila sprejeta Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1329/2014 z dne 9. decembra 2014 o obrazcih iz Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (v nadaljevanju: Izvedbena Uredba).

V smislu materialnega področja uporabe, se Uredba uporablja v vseh civilnopravnih vprašanjih glede dedovanja zapuščine po zapustniku, torej se uporablja za vse oblike prehoda premoženja, pravic in obveznosti zaradi smrti, ne glede na to, ali gre za prehod po volji zapustnika na podlagi razpolaganja za primer smrti ali za prehod z dedovanjem na podlagi zakona.

Uredba navaja tudi vprašanja, ki so izključena iz področja uporabe, kot so davčne, carinske ali upravne zadeve javnega prava; status fizičnih oseb ter družinska razmerja in razmerja, ki imajo primerljive učinke po pravu, ki se uporablja za takšna razmerja; pravna in poslovna sposobnost fizičnih oseb, razen dedne sposobnosti; vprašanja v zvezi s pogrešanostjo, odsotnostjo ali domnevno smrtjo fizične osebe; vprašanja v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema in premoženjskimi razmerji, ki imajo po pravu, ki se uporablja za takšna razmerja, primerljive učinke kot zakonska zveza; preživalske obveznosti, ki niso posledica smrti; formalna veljavnost razpolaganja za primer smrti, napravljenega v ustni obliki; pravice in premoženje, ki so nastali ali prešli drugače kot z dedovanjem, kot so na primer darila, skupna lastnina več oseb, ki preide na preživele(ga), pokojninski načrti, zavarovalne pogodbe in podobni dogovori; vprašanja prava družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, kot so klavzule v ustanovnih aktih in statutih družb in drugih subjektov s pravno osebnostjo ali brez nje, ki določajo, kaj se zgodi z deleži ob smrti članov; likvidacijo, izbris in združitev družb in drugih subjektov, s pravno osebnostjo ali brez nje; ustanovitev, upravljanje in likvidacijo skladov; naravo stvarnih pravic in vpis pravic na nepremičnini ali premičnini v register, vključno s pravnimi zahtevami za takšen vpis in učinki vpisa ali nevpisa takšnih pravic v register.

Kar zadeva časovno in teritorialno veljavnost Uredbe, se le-ta Uredba uporablja za dedovanje oseb, ki so umrle 17. avgusta 2015 ali pozneje v vseh državah članicah EU, razen na Danskem, v Združenem kraljestvu in na Irskem.

Pri ugotavljanju pristojnosti in prava, ki se uporablja, je splošna navezna okoliščina običajno prebivališče zapustnika v trenutku njegove smrti. Organ, ki obravnava dedovanje, bi moral

oceniti vse okoliščine življenja zapustnika v letih pred njegovo smrtjo in ob njegovi smrti, pri čemer bi moral upoštevati vsa pomembna dejstva, zlasti kako dolgo in kako pogosto je zapustnik bival v zadevni državi, pa tudi pod kakšnimi pogoji in zakaj je tam bival.

Poleg splošne pristojnosti – običajnega prebivališča v trenutku smrti zapustnika, Uredba vsebuje tudi določbe o prorogaciji pristojnosti, subsidiarni pristojnosti in *forum necessitatis*.

Namreč, če je zapustnik za ureditev dedovanja po sebi izbral pravo države članice, katere državljan je v času izbire ali ob smrti, se lahko zadevne stranke dogovorijo, da je za odločanje o vseh vprašanih, povezanih z dedno zadevo, izključno pristojno sodišče oziroma sodišča te države članice.

Če zapustnik ob smrti nima običajnega prebivališča v državi članici, so za odločanje o celotnem dedovanju vseeno pristojna sodišča države članice, v kateri je zapuščina, če je bil zapustnik ob smrti državljan te države članice ali, če je imel zapustnik prejšnje običajno prebivališče v navedeni državi članici, pod pogojem, da od spremembe običajnega prebivališča do začetka postopka pred sodiščem ni preteklo več kot pet let. Če v skladu s tem kriterijem ni pristojno nobeno sodišče v državi, so sodišča države članice, v kateri se nahaja zapuščina, vseeno pristojna za odločanje o tem premoženju.

Če ni pristojno nobeno sodišče države članice v skladu z drugimi določbami te uredbe, lahko sodišča države članice izjemoma odločajo o dedovanju, če v tretji državi, s katero je zadeva tesno povezana, postopka ni mogoče začeti ali izvesti v razumnih okvirih ali če postopek tam ni mogoč. Zadeva mora biti v zadostni meri povezana z državo članico, v kateri je sodišče, ki je začelo postopek.

Pri vprašanih priznanja odločb o dedovanju, Uredba prinaša poenostavljen postopek eksekvatur. Odločba, izdana v eni od držav članic, se v drugih državah članicah prizna, ne da bi bil za priznanje potreben kakršen koli poseben postopek. Odločba o dedovanju pa se ne prizna, če obstaja kateri od razlogov, ki jih predpisuje Uredba.

Odločbe, izdane v državi članici in izvršljive v tej državi, so izvršljive v drugi državi članici, če so bile na zahtevo zainteresirane stranke tam razglašene za izvršljive. Zahteva za razglasitev izvršljivosti se vložijo pri sodišču ali pristojnem organu države članice izvršitve - ime sodišča ali pristojnega organa vsaka država članica sporoči Komisiji. Odločba se razglasi za izvršljivo takoj po izpolnitvi formalnosti, ki jih določa Uredba, brez kakršnega koli preizkusa razlogov za nepriznanje in brez možnosti dajanja izjav stranke, zoper katero se zahteva izvršitev odločbe. Po tej fazi imata obe stranki možnost zoper razglasitev izvršljivosti vložiti pravno sredstvo.

Javna listina, sestavljena v eni državi članici, ima v drugi državi članici enako dokazno moč kot v državi članici izvora ali najbolj primerljive učinke, če to ni v očitnem nasprotju z javnim redom zadevne države članice.

Uredba pa tudi predpisuje evropsko potrdilo o dedovanju, z namenom olajšanja pravnega položaja dedičem, volilobjemnikom z neposrednimi pravicami v dedni zadevi in izvršiteljem

oporoke ali upraviteljem zapuščine, ki morajo v drugi državi članici dokazati svoj status ali uveljavljati svoje pravice kot dediči ali volilojemniki in/ali pooblastila kot izvršitelji oporoke ali upravitelji zapuščine. Uporaba potrdila ni obvezna in potrdilo ne nadomešča nacionalnih dokumentov, ki se za podobne namene uporabljajo v državah članicah. Vendar potrdilo, potem ko je bilo izdano za uporabo v drugi državi članici, učinkuje v vseh državah članicah, ne da bi bil za to potreben kakšen poseben postopek. Potrdilo izdajo sodišča ali drugi organi, pristojni za obravnavanje dednih zadev v državi članici izdaje (npr. notarji), v skladu s pravili Uredbe o pristojnosti. Potrdilo se izda na zahtevo pooblaščenih oseb na obrazcu, ki je prav tako kot obrazec potrdila sestavni del Izvedbene uredbe. Potrdilo ni javna listina v smislu Uredbe, ampak ima dokazno moč in se domneva, da verodostojno dokazuje elemente, ki so ugotovljeni na podlagi prava, ki se uporablja.